

"ELECTRA" - För en konkurrenskraftig och hållbar elektroteknisk industri i EU

Näringsdepartementet

2009-12-03

Dokumentbeteckning

KOM(2009) 594

Meddelande från kommissionen "ELECTRA" - För en konkurrenskraftig, hållbar elektroteknisk industri i Europeiska unionen

Sammanfattning

Elektroteknik är en av världens största industrigrenar. I EU omfattar industrin omkring 200 000 företag, främst små och medelstora, och omkring 2,8 miljoner anställda. Dess produkter spänner över allt från enkla konsumentprodukter till avancerade industriturbiner, kraftnät och kraftverk. Under 2008 uppgick den totala produktionen till 411 miljarder euro och branschen stod för 10 procent av EU:s export, vilket utgör ett litet handelsöverskott. EU ligger på andra plats i världens elektrotekniska produktion med 21 procent, efter Kina (30 procent) men före USA och Japan (19 procent var). Räknat i förädlingsvärde ligger EU på andra plats efter USA och före Japan och Kina. Europeiska elektrotekniska produkter har gott rykte på grund av sin kvalitet och tillförlitlighet. Konkurrentländerna håller dock på att komma ikapp, och EU har inte kunnat hämta in USA:s försprång i fråga om konkurrenskraft. Det behövs en specialanpassad vision för den elektrotekniska industrin för att öka dess konkurrenskraft på världsmarknaden.

I meddelandet redogör kommissionen för tillväxtpotentialen på kort och längre sikt jämte åtgärder och instrument som krävs för att både hålla den elektrotekniska industrin konkurrenskraftig och frigöra industrins möjligheter att bidra till EU:s klimatmål för 2020. Meddelandet utgår från rekommendationerna i Electra-rapporten från 2008 och EU:s pågående och planerade politiska insatser. Dessutom beaktas den ekonomiska

Regeringen ställer sig generellt positiv till meddelandet. Regeringen välkomnar horisontella åtgärdsförslag som innebär förbättrat utnyttjande av befintliga program och insatser på nationell och EU

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Konkurrenskraftsrådet identifierade den elektrotekniska industrin (electrical engineering industry, EEI) som en nyckelindustri för en konkurrenskraftig industribas i EU vid sitt möte i maj 2009.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet identifierar områden med tillväxtpotential till vilka elektroteknikindustrin kan bidra. EU:s klimat- och energipolitik i synnerhet borde ses som möjligheter för elektroteknikindustrin att utveckla nya företag, industrier och jobb.

Tillgång till kapital för forskning och innovation anges som ett hinder för många elektroindustriföretag. En huvudsaklig anledningen är att många företag i branschen är små- och medelstora. Det finns ett antal EU program och initiativ som stödjer FoU (RTD) och innovation, men dessa behöver koordineras bättre för att komma den elektrotekniska industrin till del. Bland annat så måste deltagare i Enterprise Europe Network och klusterorganisationer generellt förbättra sina stödåtgärder till små- och medelstora företag (SMFs). Forskning och innovation kan också stödjas via skatteinstrument och genom att förbättra villkoren för riskkapitalinvesteringar. Även initiativet för europeiska teknikplattformar (ETP) och den strategiska planen för energiteknik (SET Plan) kan användas för att stödja forskningen inom elektroteknikindustrin. Den europeiska återhämtningsplanen innehåller också "smarta investeringar" till forskning för att stödja innovation inom tillverknings-, byggnads- och automotivsektorn. Då elektroteknikindustrin är en stödsektor till dessa sektorer bör investeringarna kunna komma den till del.

Det andra stora hindret för den elektrotekniska industrins utveckling är bristen på ingenjörer och annan kvalificerad personal. För att råda bot på detta måste medlemsländerna på kort sikt intensifiera utbildningsinsatser och stipendier för att säkra att de anställdas färdigheter inte försämras utan förbättras, trots den ekonomiska krisen. På lång sikt måste alla intressenter såsom näringslivet, arbetsmarknadens parter, nationella myndigheter och

Att industrin bidrar till klimatmålen för 2020 utgör ett tillfälle för den att öka sin konkurrenskraft och befästa sin världsledande ställning inom teknik. Det bästa sättet är att inrikta sig på energieffektivitet på alla marknadssegment, så att befintlig teknik kan tas till vara. I dag står direkt elanvändning i byggnader, industri och transporter för upp till 23 procent av EU:s totala energiförbrukning. Möjligheterna att spara energi till och med 2020 (jämfört med 2005) är 25–30 procent. Eftersom omkring 80 procent av de befintliga energiförbrukande produkterna fortfarande kommer att vara installerade 2020 räcker det inte att ersätta uttjänta produkter med energisnålare modeller, utan befintliga produkter måste uppdateras med energisnålare teknik. De fyra huvudsakliga marknader där elektroteknik redan i dag kan påverka tillgången till och efterfrågan på energi är:

- elförsörjning
- industriella tillämpningar
- transporter
- byggnader.

EU-medborgarnas behov nu och i framtiden påverkas bl.a. av demografiska förändringar i form av en åldrande befolkning, vilket kräver tillförlitliga, snabba vårdssystem, ny infrastruktur för intelligent boende, IT-stöd i boendet och ökad säkerhet. Den elektrotekniska industrin har alltså stora möjligheter att ta fram innovativ teknik för framtidens infrastruktur och tillämpningar för att tillgodose samhällsbehoven tämligen omgående.

Nedan följande tillämpningar bidrar till att nå de här målen, har en stark teknik- och industribas i EU och är mer än andra marknader beroende av att det skapas gynnsamma villkor genom särskilda offentliga insatser:

- Elektromedicinska produkter
- Hus för intelligent boende och IT-stöd i boendet
- Säkerhet

Den inre marknaden, som bygger på enhetlig reglering, underlättar verkligen den fria rörligheten för elapparater. Den senaste tidens åtgärder för en ny ram

för EU-harmonisering av produktlagstiftning torde göra det mycket lättare för den elektrotekniska industrin och andra att saluföra sina produkter.

2009/10:FPM33

Standardisering är en förutsättning för fungerande EU-regler för elprodukter. Av det skälet måste standardiseringsorganen öka integrationen av miljö- och energieffektivitetsaspekter i standardiseringen och sätta upp prioriteringar i därtill hörande arbetsprogram och uppdrag. Standardisering måste också knytas närmare till FoU-projekt inom ramprogrammen.

Följande särskilda åtgärder bör vidtas:

Industrin bör

- 1) öka sina FoU-satsningar, t.ex. energisnålare utrustning i elnät och kraftverk, särskilt sådana som drivs med fossila bränslen,
- 2) investera i automatisering och IKT i industriella tillämpningar,
- 3) satsa på frivilliga överenskommelser om produkters energiprestanda, om det kan leda till att politiska mål nås snabbare eller billigare än genom lagstiftning och utan att leda till konflikter med EU-rätten,
- 4) utveckla standardisering av intelligenta boendesystem, bl.a. smarta elmätarsystem, så att hushållsapparater kan kopplas samman i nätverk, elförbrukningen kan hanteras bättre och temperaturen regleras smidigare. Ett bra exempel är projektet för smarta hus som kommissionen stöder.

Kraftbolagen uppmanas att

- 5) agera förebyggande genom att uppgradera elnäten på ett sätt som möjliggör ett diversifierat spektrum av elproduktion, både centraliserad och decentraliserad, och uppgradera utrustning i kraftverken för att minska förbrukningen av primäre energi och koldioxidutsläppen, så att den inre energimarknaden fungerar väl och energiförsörjningen tryggas.

Medlemsstaterna uppmanas att

- 6) underlätta nya gränsöverskridande energiförbindelser så att befintlig kapacitet kan utnyttjas bättre, på grundval av branschens ansvar och begreppsbildning, och under hänsynstagande till utbyggnad av underjordiska kraftledningar,
- 7) främja lösningar som ökar konsumenternas användning av energisparande teknik för gamla och nya byggnader, bl.a. i form av incitament för konsumenter att ersätta sina gamla vitvaror med effektivare,

Kommissionen kommer att

9) i samarbete med de europeiska standardiseringsorganen bedöma behovet av standardisering på grund av kraven i direktivet om byggnaders energiprestanda och bistå med tillämpningen av annan lagstiftning om energieffektivitet som ekodesigndirektivet, energimärkningsdirektivet och miljömärkningsförordningen,

10) fortsätta att stödja ISO:s modell för energiförvaltning, som ger organisationer och företag en vedertagen ram för att integrera energieffektivitet i sin verksamhet,

11) inleda en undersökning av hur elinstallationer i byggnader kan göras säkrare och energisnålare samtidigt som förnybar energi kan integreras säkert tillsammans med andra nya tillämpningar.

Kommissionen kommer 2012 att rapportera om genomförandet av de föreslagna åtgärderna.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inga lagstiftande åtgärder

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandets effekter på EU-budgeten och statsbudgeten beror på den slutliga utformningen av nya konkreta förslag, men bedöms preliminärt inte få några budgetära effekter på varken nationell eller EU-nivå. Regeringen kommer att återkomma där så erfordras med beräkning och bedömning av budgetära konsekvenser i samband med hantering av ev. förslags genomförande.

Mot bakgrund av Sveriges budgetrestriktiva hållning ska Sverige dels agera för att meddelandets eventuella ekonomiska konsekvenser begränsas både på statsbudgeten och EU-budgeten, dels agera för att uppgifter i största möjliga mån ska finansieras över nationella budget framför EU-budgeten.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ställer sig generellt positiv till kommissionens meddelande ”Electra – för en konkurrenskraftig och hållbar elektroteknisk industri i Europeiska unionen”. Regeringen välkomnar horisontella åtgärdsförslag som innebär förbättrat utnyttjande av befintliga program och insatser på nationell och EU nivå i syfte att både verka för en mer konkurrenskraftig elektroteknisk industri och ökad energieffektivisering.

Mot bakgrund av Sveriges budgetrestriktiva hållning ska Sverige dels agera för att meddelandets eventuella ekonomiska konsekvenser begränsas både på statsbudgeten och EU-budgeten, dels agera för att uppgifter i största möjliga mån ska finansieras över nationella budget framför EU-budgeten.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte varit föremål för remissbehandling.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inga konkreta förslag med rättslig grund.

Förslaget kan antas ligga till grund för eventuella rådslutsatser under spanskt ordförandeskap.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inga konkreta lagförslag.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet kan tänkas behandlas under spanskt ordförandeskap och då behandlas inom ramen för ev. rådslutsatser på konkurrenskraftsrådet. Genomförande av meddelandets förslag skall följas upp i samarbete med berörda parter enligt kommissionen och redovisas under 2012.

4.2 Fackuttryck/termer

ETP = European Technology Platforms

IKT = Informations- och kommunikationsteknologi

ISO = International Organization for Standardization, ett icke-statligt nätverk som samlar nationella standardiseringsinstitut från 162 länder

RTD = Research and technological development

SET Plan = Strategic Energy Technology Plan